

Narodna zdravica.

- (Edan.) Ako j' društva dopuščenje,
Gospodara privoljenje,
Ja ću spiti tu kupicu
Prijatelju na zdravicu.
- (Svi.) Živili svi dobri ljudi!
Tako bližnji kako i drugi,
Roditelji, prijatelji, (se ponavlja)
I svi susedi naši!

Gazelica.

Čas kolesa vrti in nam orje brazde na čelu.
Fr. Cegnar.

Vodica, ki tik mene se je vila, oh kje je zdaj?
In tičica, ki s svojim sladkim petjem
Tolikokrat me je razveselila, oh kje je zdaj?
Kje je cvetičica, ki jo predraga
Prijateljica na prsih je nosila, oh kje je zdaj?
In deklica, ki je s pogledom milim
Z nebeskim sanjem me očarobnila, oh kje je zdaj?
In jaz, ki me osoda opotočna
Že davno v družega je spremenila, oh kje sem zdaj!
Venceslav Lipoljub.

Radojuri.

Predpustnica.
(Konec.)

Radojuri, čvrst slovensk korenjak, postane vojak. Misli si, ljubi bravec, kakošen da je bil! Majhen, z debelo glavo, trdne široke postave; noge je imel kakor lopare. K temu pa oči! če je z enim proti zahodu gledal, bilo je drugo proti jutru obrnjeno; držal se je ko če bi zdaj in zdaj imela toča iti. Vtakni, dragi bravec, to podoba zdaj v vojaško suknjo, in postavi ji veliko čako na glavo, — bogme! sam se boš prestrašil; tolikor manj čuda, da so Francozi pred tem štempiharjem bežali, kakor kure pred lisico.

Ravno o tem času je Bonaparte Avstrijance na Talijanskem bolj in bolj v kozji rog vganjal. Ko jim pri mestu Lodi zopet pravo pot pokaže, in mu greben malo previsoko narašča, pošlje cesar Franc drugo vojsko za vodja Vurmzera na Laško. Pa francoski rohnjač tudi tega premaga. Slednjič se v trdnjavo Mantovo zapre. Radojuri je pri njem služil. Skoro se smé reči, da mu ni bilo enakega junaka. In res! pri vadbah je vse najpred znal; samo, da si ni mogel nemških besed: Marsch! Feuer, Präsentirt! itd. pomniti. Zato je imel svojega koprola, ki mu je namesto po nemško po slovensko klical: „Djo! Strelaj! Puci ga! Predstavi! itd. „Rechts“ in „links gschaut!“ pa so mu odpustili zavolj križem oči. Da je kričal, ko je prvokrat sovražnike vidil: „Norci! kam pa streljate, ne vidite, da tukaj ljudje stojijo?“ mu tudi ni zameriti. Skoro se je vës spremenil, in vodju tako dopadel, da mu dá zastavo nositi. Dvakrat jo je iz sovražniških rok otel. V Mantovi je potem po obzidji, kakor kokot po gumli gor in dol hodil, in Napoleonu debele kazal in se smejal, da ni mogel do njega.

Pa kmali jim z živežem tesno hodi. Tedaj Vurmzer iz svojih dvajset jezer vojakov trop izbere, da bi ponoči šli proti sovražnemu taboru krast. Se vé da je Radojuri med njimi bil. — V trdi tami se predrzneži napravijo na pot. Vse je tiho in mirno, zdi se jim, da sovražniki spiyo kakor drvana na natoli. Mimo prvih straž se zmuznejo, al joj! kaj je budalo, je le budalo! Radojuri v nekega zaspanca ruči, ki se naglo zdrami, in na vës glas zakriči.

Hitro je vse na nogah, in zdaj začnejo po nepovabljenih gostih in (zavolj tamè) eden po drugem mlatiti, kakor „farovski hlapci“ po bobovici. Nekatere pokoljejo, druge vlovijo. Tudi Radojurju, ki se je branil, kakor medved bčel, slednjič orožje iztrgajo in ga vjamejo. Kaj si je imelo, slovensko siromače, med trdimi Francozi početi? Drugi dan ga pred Bonaparteta peljejo, ki se, ko ga zagleda, iz

vsega grla začne smejati. V celém taboru se je hitro glas od tega „divjaka“ razširil, da se ga niso nazijati mogli. Ko pa se Radojurju že preveč zdi, nekemu ošabnemu vojaku tako krog ušesa posveti, da mu je šala gotovo za tri tedne prešla. Zato pa mu dajo enmalo leskove masti pokusiti, da mu drugokrat kaj takega na misel ne pride.

Nekatere tedne še v francoskem taboru ostane, kjer je moral najtežje dela opravljati, pa ni znanca imel, da bi znal saj besedico ž njim spregovoriti. Al vse je voljno trpel, kajti mu je gotova tolažba bila: „Za kaj visokega še si na svetu namenjen!“ Ko se Mantova podá, mnogo vjetih Francozi v to trdnjavo zaprejo. Radojuri po takem sluga nekega stotnika postane. Najbolje ga je svadilo, da je v hramu, kjer je stanoval, mnogo žensk bilo, katerih že od nekdaj viditi ni mogel. Mislil je, da so ženske same coprnice, in če je le ktero srečal, se ji je deleč ognil. Še nekatere mesce v trdnjavi ostane, dokler Francozi z Avstrijanci miru ne napravijo in potem se vrne urno v svojo domovino.

Vesel se blagoslovljenim planjavam mile domačije bliža, srce mu tolče in treska, kakor veter s hišnimi vratami kakega pijanca; misli si: „kako pa me bodo zdaj imenovali in gledali naši vaščani, koliko jim bom vedil povedati od boja in Napoleona!“ Pride čez domače travnike; pa komaj ga deca, ki so pasli, zagledajo, začno kričati: „Glejte, glejte, budalastega Jurčka!“ in velika truma ga proti vasi spremlja. Rad bi bil otroke vse zakuril, ako bi ne pomislil, da je za to že prevelik gospod. Slednjič ga tako razkačijo, da se na stran obrne, in jo v bližnji les potegne. Skoro bi se mu bil žolč jeze razlil. „Če je deca že tako trjava, kaj pa še bodo stari rekli“ — si blodi — rajši domú ne grem.“ In prah nehvaležne domovine iz soln obriše in na Hrvaško k nekemu kmetu služiti gré. Od dné do dné se bliže čuti „svojemu visokemu namenu“. Skoro dve leti med priprostim narodom živi, dokler se boj zopet ne počne.

Zdaj kliče car: Jurček, kje Štajarc moj si? —
In Jurček junak mu k pomoči hiti,
Kak dirja: hop hop! zdaj francoska drhal,
In skokom zad' udri jo Štajarc moj zal.

Dovolj znano je, kako so se Avstrijanci in Rusi zoper Francoze zvezali, in skraja večkrat zmagali. Ko pa se Bonaparte iz Egipta vrne, se je kmalo vse spremenilo. Radojuri je takrat pod nadvojvodom Ivanom na Nemškem služil. Nesrečna bitva pri Hohenlinden-u na Bavarskem ga zopet v roke sovražnikov spravi. Neki vojak ga spozná, in ko višji zvejo, da se je ta „divjak“ že drugič proti njim bojeval, ga sklenejo obesti dati.

O ubogi Jurček, kaj bo zdaj s tvojimi naklepi? V sredi med obema taborama vislice postavijo, in tropa vojakov ga na smrtni oder spremlja. Še zadnjikrat se naš junak pred vodja vrže in ponižno prosi, da mu smrtna rosa na čelo stopi: „Ljubeznjivi gospod, nikar me ne obesite, saj nikoli nič več ne bom storil! Če hočete, vam drugokrat sto Avstrijancev pokolem, Francoza pa nikoli več nobenega!“ Al uni od tega nič ne razume. Halo! z vrvjo krog vrata! Zdaj se Radojurju začne rumeno in črno pred očmi vrteti. Edina jasna misel še mu prisije: „Za kaj visokega še si na svetu namenjen!“ Že ga kviško vzdignejo, in više in više ga vlečejo, tem bolj pa kriči: „Za kaj visokega sem na svetu.“ Že se je med nebom in zemljo zibal, in vse svetnike na pomoč klical, ko naglo, kakor veter in burja polk avstrijskih jezdcov prijezdi, sovražnike razžene in že pol mrtvega Radojurja vislic reši. Hitro se potem vrne.

Ko se zopet naš junak oživi, vidi, da je pri znancih in prijateljih. En čas misli, da se mu je vse preteklo le sanjalo, in še le verjame, ko mu razodenejo. Očitno se potem unim hrabrim zahvali, da so ga oteli! Proti Francozu pa je potem divjal, kjer je le mogel, kakor volk med kozli.